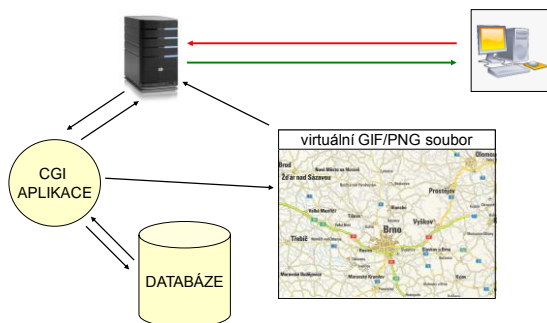

SERVEROVÁ ŘEŠENÍ

podle: <http://www.kosek.cz/vyuka/4iz228/prednasky/sss.pdf>

Rozšíření serverové aplikace pomocí CGI

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Základní principy generování stránek na serveru

- Na serveru je dynamicky generováno HTML na základě požadavku uživatele
- Do prohlížeče je odeslán již jen čistý HTML kód
- Není potřeba žádný speciální prohlížeč, lze použít libovolný se základní podporou HTML
- V případě potřeby lze na serverem generovaných stránkách použít i klientské technologie (např. JavaScript)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Nástroje pro dynamické generování HTML stránek

- Server Side Includes (SSI)
- CGI skripty
- FastCGI skripty
- SAPI moduly a filtry
- Active Server Pages (ASP)
- PHP
- servlety
- Java Server Pages
- ASP.NET
- Ruby on Rails
- Django (Python)
- ...

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

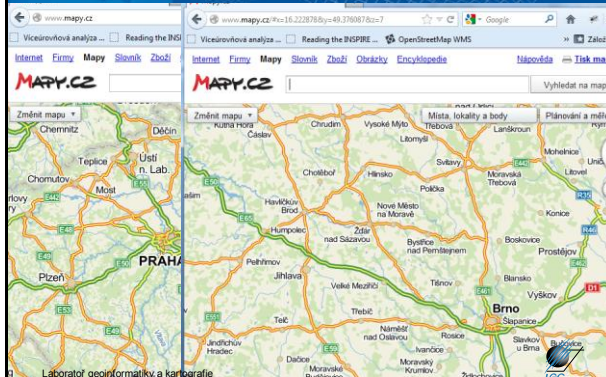
Typické využití

- Formuláře (například vyhledávání)
 - Odkazy (včetně parametrů pro skript na straně serveru)
- + skripty na straně klienta (JavaScript,...)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Příklad

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Server Side Include (SSI)

- Historicky zřejmě nejstarší technologie
- Do HTML kódu se pomocí komentářů vkládají instrukce, které se mají vykonat
- Liší se server od serveru, obecně oddělovač #

```
<!--#přikaz parametry-->
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0
Transitional//EN">
<html>
<head><title>První pokusný skript</title></head>
<body>
<h1>Aktuální čas: <!--#echo var="DATE_LOCAL"--
></h1>
</body>
</html>
```

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Server Side Include (SSI) – příklady

```
#include načtení externího souboru
#fsize zjištění velikosti souboru
#flastmod zjištění času poslední modifikace
souboru
#echo vypsání obsahu proměnné – DATE_GMT,
DATE_LOCAL, DOCUMENT_NAME,
DOCUMENT_URI, LAST_MODIFIED,
QUERY_STRING_UNESCAPED
#exec spuštění externího programu
#config nastavení formátu výstupu ostatních
příkazů
```

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Common Gateway Interface (CGI)

- Na ústupu, ale stále výrazně používané
- Rozhraní definující způsob komunikace webového serveru s aplikací (korektním a „bezpečným“ způsobem má za úkol předat parametry)
- CGI skripty lze psát téměř v libovolném jazyce (Shell, Pearl, C, Pascal, Python,...)
- Spouštění CGI serverů nebývá implicitní, musí se ve webovém serveru zapnout (bezpečnost)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Common Gateway Interface (CGI)

- Existují dvě metody – GET a POST
- Způsob je určen přímo v HTML formuláři

```
<form ... method="post">
<form ... method="get">
```

- Vše uvnitř <form> jsou vlastnosti formuláře
- Standardní (implicitní) metoda je GET
- Před odesláním prohlížeč všechna data z formuláře zakóduje do jednoho dlouhého řetězce

```
název1=hodnota1&název1=hodnota2&...
```

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Common Gateway Interface (CGI)

- Hodnoty polí jsou upraveny tak, aby je šlo zapsat jako součást URL
- Speciální znaky, znaky s diakritikou apod. → %xx, kde xx je kód znaku v šestnáctkové soustavě, mezera = +
- Při metodě GET jsou zakódovaná data přidána za URL požadavku (za znak ?)
 - omezení na 2048 bytů
- Při metodě POST jsou data předávána v těle HTTP požadavku
 - klient je nevidí, omezení závisí na serveru

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Common Gateway Interface (CGI)

- Otazník odděluje jméno skriptu a parametry
<http://mujserver.cz?navez+parametru=hodnota+parametru&navez+parametru=hodnota+parametru>
- Lze zjistit adresu skriptu, IP adresu klienta, typ serveru, uživatelské jméno (je-li autorizace), ...
- Skript provede činnost, kterou programátor nastavil; výstup skriptu zpět webovému serveru:
 - musí poslat HTTP hlavičky (co se serveru posílá – HTML, XHTML, VRML, MP3,...)
 - prázdný řádek
 - samotný HTML kód

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Shrnutí CGI skriptů

Výhody:

- pro psaní skriptů lze použít téměř libovolný jazyk
- vývojář se nemusí učit nový jazyk

Nevýhody:

- pro obsluhu každého požadavku je spouštěn nový proces (do 1000 požadavků za vteřinu)
- pomalé a náročné na zdroje serveru
- na více zatížených serverech nelze vůbec použít

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

FastCGI

- Vylepšená varianta rozhraní CGI, snižuje zátěž serveru
- Každý skript se do paměti načítá jen jednou, pak postupně obsluhuje další požadavky
- Web-server s aplikací komunikuje pomocí TCP/IP
 - web-server a aplikaci je možné rozdělit na samostatné počítače
 - primitivní řešení load-balancingu
- Tato technologie se neuchytila, málokterý server jej podporuje

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

SAPI, resp. ISAPI, NSAPI, WSAPI

- Rozhraní mezi skriptem a webovým serverem
- Definováno na principu API
- Podoba DLL knihoven
- Jednou se načtou do serveru při prvním použití a pak v ní již zůstanou
- Pro každý server jiné rozhraní (SAPI moduly jsou binární nativní kód)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Active Server Pages (ASP)

- Zápis kódu je jednodušší než u předchozích skriptů
- Srovnatelné s PHP
- Zapisuje se přímo do HTML
- Tato technologie umožňuje použít jazyk s Active Scripting (JScript, VBScript, ...)
- Standardní součást serveru Microsoftu
- Podpora u jiných platform (např. Apache) je velmi slabá

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Active Server Pages (ASP)

- Sada ASP objektů pro práci s:
 - požadavkem (data z formulářů apod.)
 - odpovědí (nastavování hlaviček)
 - další pomocné objekty
- Chybějící funkčnost se dodává pomocí COM objektů
 - rychlé (přímo v nativním kódu)
 - instalace a správa složitá (roztroušeno na mnoha místech)
 - např. GIS funkcionalita v ArcGIS (ArcObjects)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Active Server Pages (ASP)

- Vypsání aktuálního času v ASP:

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0 Transitional//EN">
<html>
<head><title>První pokusný skript</title></head>
<body>
<h1>Aktuální čas: <%= Now() %></h1>
</body>
</html>
```

<% ... %> – blok příkazů

<%= výraz %> – vypsání hodnoty výrazu přímo do stránky

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Hypertextový preprocesor (PHP)

- Primárně vyvinut pro webové stránky (jednoduchá syntaxe)
- Velmi rozsáhlá knihovna funkcí
- Nezávislost na platformě – může spolupracovat s v podstatě libovolným serverem na libovolné platformě
- OSS – dostupný zdarma včetně zdrojových kódů

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Hypertextový preprocesor (PHP)

- Příklad s vypsáním aktuálního času:

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0  
Transitional//EN">  
<html>  
<head><title>První pokusný  
skript</title></head>  
<body>  
<h1>Aktuální čas: <?php echo Date("r")?></h1>  
</body>  
</html>
```

- Pro oddělování příkazů od HTML kódu se používají znaky <? a ?>

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Java servlety

- Servlet je speciální třída (rozhraní) zapsaná v jazyce Java
- Servlet nepodporují webové servery, musí být kontejner servletů (Jetty, TomCat)
- Web-server v sobě spustí JVM a v ní pak běží servlet
- Podobně jako u ISAPI a FastCGI zůstává servlet po prvním načtení v paměti a obsluhuje další požadavky

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Java Server Pages

- Do HTML kódu se zapisují příkazy Javy
- K dispozici jsou podobně jako v ASP speciální objekty pro čtení dat z formulářů apod.
- Pro lepší oddělení designu a logiky lze definovat „tag libraries“ – uživatelsky definované tagy, které volají předem připravené komponenty
- O spuštění JSP se stará servlet, který JSP automaticky převede do Javy

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Java Server Pages

- Ukázka:

```
<%@ page language="java" import="java.text.*,  
java.util.*" %>  
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0  
Transitional//EN">  
<html>  
<head><title>První pokusný  
skript</title></head>  
<body>  
<h1>Aktuální čas: <%= new Date() %></h1>  
</body>  
</html>
```

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

ASP.NET

- .NET je obdobná platforma jako Java od Microsoftu
- Platforma pro spuštění aplikací nezávislá na verzi Windows
- Kompilace do pseudo-kódu a pro konkrétní verzi Windows (XP, Vista, 7,...) se „dokompiluje“
- Pravděpodobná podpora Linuxu v blízké budoucnosti
- ASP.NET (koncovka aspx) nemá souvislost s ASP
- Vytvářím webový formulář v designéru (GUI) a přidávám informace o použitém nástroji

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

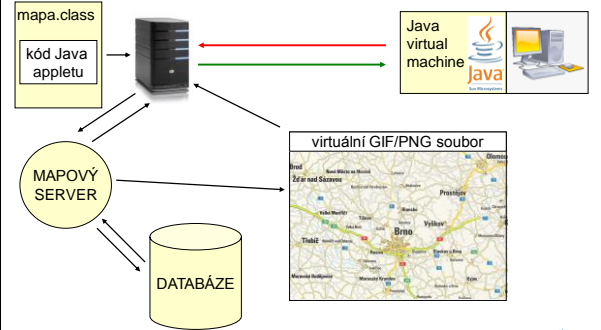
Kombinovaná serverová aplikace

- Doposud prezentována oddělená klientská a serverová řešení
- V praxi velmi často kombinace obou řešení
- Hlavní výhody:
 - vhodnější zapojení tlustých klientů
 - menší vytížení serveru
- Mapový server na sebe bere povinnosti CGI aplikace
- Proto umožňuje KVP příkazy
- Příkaz je zpracován mapovým serverem, exportován jako GIF/JPG/PNG a poslán klientovi
- Na straně klienta je pak např. JAVA aplikace vytvářející GUI

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Kombinovaná serverová aplikace

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace: UMN MapServer

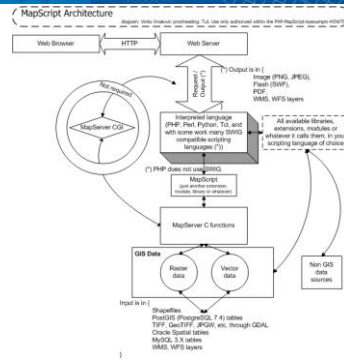
- UMN znamená University of Minnesota (ve spolupráci s NASA)
- Open source software
- Postaven na projektech Shapelib, FreeType, Proj4, GDAL/OGR, aj.
- Kompilace na platformy Windows, Linux/Unix, MacOS
- Obsahuje **MapScript** = přístup k API (založeno na PHP, Perl, Python, Java)
- Podpora mnoha vektorových formátů (např. Shapefile, PostGIS, ArcSDE – v knihovně OGR)
- Podpora rastrových formátů (např. TIFF/GeoTIFF, EPPL7, JPG, GIF, ECW, ERDAS Imagine, ESRI Grid – v knihovně GDAL)
- Podpora souřadnicových systémů v Proj4 (vč. Křováka)

<http://mapserver.gis.umn.edu>

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace: UMN MapServer

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace: UMN Mapserver

- K mapovému serveru musí být připojena také **databáze** (UMN Mapserver má jako základní PostgreSQL – open source)
- UMN MapServer nenabízí žádnou uživatelskou interaktivitu
- Nutná vizualizační nadstavba – jako např. **CartoWeb** (open source)
 - pouze obal (wrapper) pro přístup k UMN MapServeru, který se stará o vlastní vizualizaci
 - příklad na: <http://mapserver.geogr.muni.cz/cartoweb/geokrima2.php>
- Taková kombinace vykresluje rychlostí řádově desítky vteřiny až vteřiny
- Možnost návržení vlastních vizualizačních nadstaveb – jako např. <http://www.bnhelp.cz/>

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace: UMN Mapserver

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace: MapServer a GeoServer

- Konfigurační možnosti MapFile mají oproti SLD nedostatky
 - chybějící částečná průhlednost všech typů symbolů (průhlednost 0 až 100 %)
 - nemožnost vložení vektorových symbolů (SVG) nebo alespoň rastrových symbolů s průhledností 0 až 100 % (PNG s alfa kanálem)
 - nemožnost rotace figurálních symbolů
 - nedostatečné liniové vzorky
 - chybějící vícečarové nesymetrické symboly (vč. lemvek)

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

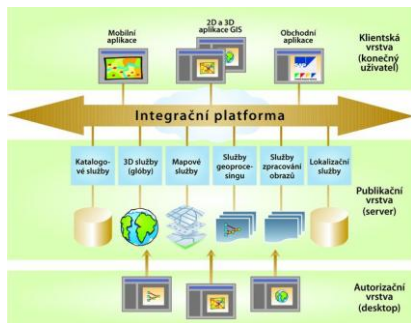
Serverové aplikace: ESRI mapové servery

- ESRI produkt ve třech verzích – ArcIMS, ArcGIS Server, ArcGIS Image Server
- Podporované platformy: Windows, Linux – jednoduchá instalace
- Tvorba uživatelských aplikací ve vývojových prostředích .NET, Java, AJAX, XML/SOAP, J2EE, C++,...
- ArcIMS – základní mapový server: zpřístupňuje mapy, data, metadata
- ArcGIS Server – navíc geoprocessing, geokódování, KML, mobilní podpora,....
- ArcGIS Image Server – správa rastrových dat v souborech i DB

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

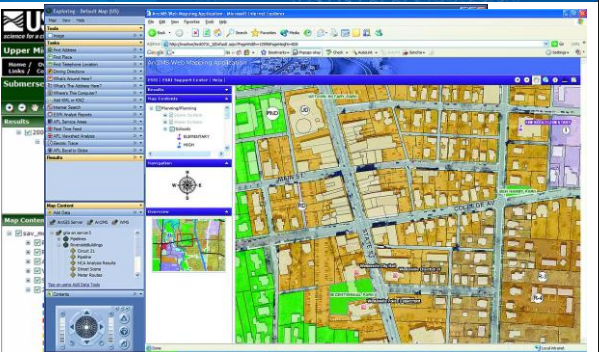
Serverové aplikace: ESRI mapové servery

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace: ESRI mapové servery

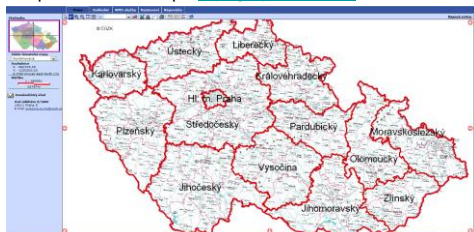

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace: GeoMedia WebMap

- Produkt společnosti INTERGRAPH
- ActiveCGM formát
- Obdobná funkcionalita jako u ESRI
- Řada aplikací v ČR – např. <http://geoportal.cuzk.cz>

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Serverové aplikace – příklady firem v ČR

- INmapy, <http://www.inmapy.cz>
- HS RS, <http://www.bnhelp.cz>
- GEPRO, <http://www.gepro.cz>
- T-Mapy, <http://www.t-mapy.cz>
- INTERGRAPH CS, <http://www.intergraph.cz>

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Webová publikace geodat - optimalizace

Příprava geodat pro publikaci na webu – optimalizace výkonu, času odezvy, datových objemů, ...
Následující kroky nejsou vždy nutné, ale minimálně některé z nich je pro zrychlení aplikace nutné provést:

- převedení do společného **souřadnicového systému**
- **import vektorových dat do** prostorové relační **databáze**
- **reklasifikace vektorových dat**, nastavení různých **úrovní zobrazení** pro různé kategorie a měřítka (dálnice, silnice 1. tř., ...)
- vytvoření **generalizovaných verzí** vektorových dat pro rychlejší vykreslování
- vytvoření **prostorových indexů**

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

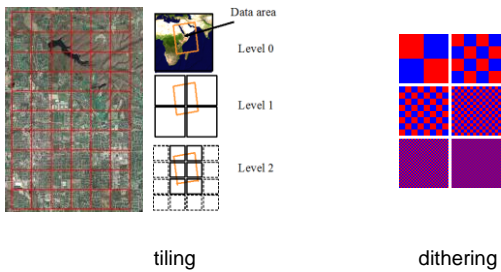
Webová publikace geodat - optimalizace

- vytvoření **indexů u atributových sloupců** na základě kterých budou prováděny dotazy
- vytvoření několika **sad náhledů na rastrová data** s menším rozlišením
- rozřezání rastrových dat na **dlaždice - tiling**
- snížení barevné hloubky u rastrů - **dithering**
-

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

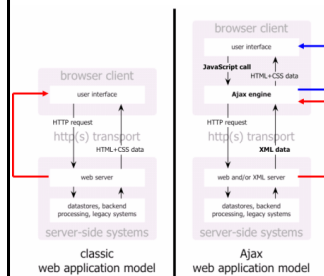
Webová publikace geodat - optimalizace

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

Webová publikace geodat - AJAX

• Moderní webové mapové aplikace využívají v nejvyšší možné míře AJAX (Asynchronous Javascript And XML) – Mapy.cz, Google Maps, ...

• **Základní výhoda** - není nutné na vyžádání posílat celý HTML dokument, ale jen jeho části (např. rastrové dlaždice nebo geoprvky)

• **Nevýhody:** Složitost designu, implementace, problematické uložení stavu

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

API klientské části mapových serverů

- Server s WMS (ne localhost)
 - tlustý klient: bezproblémové připojení
 - tenký klient: nutno vytvořit klientskou aplikaci
- Klientská část jako samostatná aplikace
- Klientská část pomocí API
- OpenLayers (<http://openlayers.org>)
 - nativní podpora GeoServeru

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

OpenLayers

- Vložení skriptu (JavaScript) do libovolné webové stránky
- Původně vyvinuto společností MetaCarta
- Dnes čistý Open Source
- Základní myšlenka: odděluje data od nástrojů
- Snadná možnost napsání vlastních
 - WMS klientů
 - WFS klientů
 - WFS-T klientů

Laboratoř geoinformatiky a kartografie

